Nro 79.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyżſzego Rządu Nayiaśnieyſzego CESARZA Imperatora Całey Roſsyi.

z Wilna V. S. 22. Czerwca N. S. 3. Lipca 1799. we Srzodę.

z Petersburga V. S. 10. N. S. 21. Czerwca.

Generał Infanteryi Bekleszow 1. umieszcza ſię w świcie JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI. Archangelſki woienny Gubernator Generał Generał Lieutenant Xiąże Wołkoſki 4. otrzymał rangę Generała Infanteryi. Elisabetgradzki kommendant Generał Major Daszkow zoſtał Generał Lieutenantem. *P*ółkownik Paſsek Generał Majorem, i Szefem regimentu grenadverow Bekleszewa. Staro Badeńſkiego regimentu muszkietyerow Podpółkownik Baszilow Półkownikiem. Kornet Wasilczykow 3. aktualnym Kammerherem u Dworu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI. Leibgwardyi konney Półkownik Baczmanow uwalnia ſie od ſłużby.

Rapport przyſłany do JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI od Feld Marszałka Graffa Suworowa Rimnikſkiego z Turinu 16 Maja V. S. przez Majora Barona Rozen.

Francuzi w liczbie 3. tyſięcy pokazali ſię od ściany Tirolſkiey na jezierze Como i pobrzeżach. Dla odpędzenia ich wysłany Xiąże Wiktor de Rohan z 2500. ludzi, między ktoremi znaydował ſię Roſsyiſki Ferſtera batalion, gdy chciał z nieprzyiacielem bitwę ſtoczyć na lądzie i wodzie, znalazł liczbę onego pomnożoną do 9. tyſięcy; lecz tegoż właśnie czasu przybył na szym z odſieczą *P*ółkownik Auſtryacki Strauch na czele 5. tyſięcy żołnierza.

Diwizya Francuzka łączyć ſię zamyślała podobno z Generałem Serrurier, ktory ieszcze 17. Kwietnia V. S. poddał ſię w niewolę pod Verderio, i razem z nim wtargnąć do Brescia powiatu. Lecz Xiąże de Rohan i Strauch odegnali nieprzyiacioł, ktorzy w bitwie i pogoni, w zabitych i ranionych, do tyſiąca ludu ſtracili, nie licząc 500. poległych ręką włościan uzbroionych. Niedobitkow ścigał Hrabia de Bellegarde przybyły z Tirolu na czele 16. tyſięcy; nic iednak nie dokazał, ponieważ rychło uciekli w Szwaycarſkie góry, ſtraciwszy nie więcey nad 500. żołnierza z tylney ſtraży, ktora doścignioną zoſtała.

Generał Hotze od armii Arcy Xiążęcia Karola Karola, wſpieraiąc czynności nasze, attakował Francuzow w Grisońſkim kraju, w niewolę zabrał 3. tyſiące, dział 16; 30. zaś w przepaści ztrącono. Generał Otto wysłany ku Modenie, gdzie oprócz małych utarczek nic ważnego nie zaszało. Francuzki wodz Montrichard był w Toſkanii, Macdonald z armią Neapolitańſką w okolicach Rzymu; woyſka ich licząc razem Francuzow, młodź nowozaciężną, i cudzoziemcow, wynoſić miały do 15. tyſięcy żołnierza.

Oprocz tego wysadził na ląd nieprzyiaciel pod Seſtre 4. tyſiące; większych zaś posiłkow ſpodziewa ſię z kraju Francuzkiego, mianowicie od armii przeznaczoney na *P*ortugallią, ktora zwrocońą już zoſtała; wodz oney Augereau dawno ieſt we Włoszech; był na batalii pod Caſsano d. 16. Kwietnia V. S. Neapolitańſka zaś armia pewnie opuściła całe Króleſtwo, i pod kommendą Macdonalda, iakeśmy wyżey rzekli, znayduie ſię w Rzymie,

Hrabia de Bellegarde przysłał 3. tyſiączny posiłek Xciu de Rohan; tak dalece, iż korpus jego dziś wynoszący 10. tyſięcy ludu, pod Generał maiorem Margrabią de Bellegarde, z Chiavenna do nas przybędzie pod Alexandryą, później zaś złączy ſię z Generałem Otto. Generał Kray dobywszy twierdzę *P*eschiera, gdy pod Mantuę przyciągnoł, miał rozprawę z garnizonem Francuzkim, ktory w uczynioney wycieczce ſtracił do 500. zabitych i jeńcow; Mantua iednak dotąd oblężona nie ieſt, dla niedoſtatku potrzebnego woyſka i artilleryi.

W zaiętych twierdzach: Bardi, Jvrea, Verrue, Pavii, Placencyi, *P*izighittone, mamy nasze załogi. Generał Rosenberg 1. Maja V. S. przeszedł rzekę *P*o w Borgofranco, pod Baſsignano zaś dał pole Francuzom, odegnał ſtraż ich przednią, i pod *P*iacetto bitwę ſtoczył, gdy ieszcze mała tylko część

woyſk naszych przeprawiła ſię za rzekę; nieprzyiacielſkie ſiły bez porównania znacznieysze były.

Generał Major Miłoradowicz attakuiąc mężnie bagnetem, w tył uſtępować przymuſił Francuzow; ci odbierali nieuſtannie poſiłek z Alexandryi, gdzie mieli główną armią; jak podobnym ſposobem Rozenberg z za rzeki zciągał coraz nowego żołnierza. Tak więc bitwa z różną przemianą przeciągnela ſię do nocy, która walczących rozdzieliła. Woyſko Francuzkie uſtąpiło do Alexandryi; Rosenberg za rzekę *Po* powrócił.

Z naszey ſtrony w 8. godzinney bitwie poległ Podpółkownik Tatarinow, 6. Officyerow, 326 żołnierzy; ranieni Generał Major Czubarow, Półkownicy: Paſsek, Brunow; Podpółkownik Wrangel, Majorowie: Kochowſki, Miller, Marczeńko, Gołowin, Korf; innych Officyerow 50, żołnierzy 600; nieprzyiaciel ſtracił zabitych do tyſiąca ludzi, ranionych nierównie więcey, mało jeńcow.

Nazaiutrz d. 2. Maja V. S. armiá wkroczyła do Caſtelnuovo del Scrivia. Na lewym ſkrzydle Generał Major Xiąże Bagration z 6. batalionow, i 2. półkami Kozakow, zaiął twierdzę Genueńſką Novi, z wielkim doſtatkiem ammunicyi przeznaczoney do Alexandryi i Valency. To uczyniwszy pomknoł ſię do Gavi i Serravalle. Generał Karaiczay był w tychże ſtronach; ſtraż przednia znaydowała ſię w S. Julien i Marengo.

Ataman Denisow na czele półku swoiego miał kilka utarczek z Francuzami, których zawsze poraził. D. 5. Maja, gdy iuż woyſko ruszyć miało, przyszedł rapport, iż nieprzyiaciel pod Alexandryą przeszedł rzekę Tanaro; poszliśmy więc w te ſtrony; iuż forpoczty nasze uſtąpiły; iuż Francuzow do 6. tyſięcy było z tey ſtrony S. Julien; tu bagnetem i pałaszem attakowani, zmieszani, za rzekę Tanaro uciekać muſieli.

Jeden eſkadron huzarſki zupełnie ſkłóty zoſtał przez Kozakow Mołczanowa; półk zaś Grekowa ubił do 200. ludzi, Casarſko-Królewſka Kawalerya z Kozakami razem rąbała piechotę nieprzyiacielſką w ucieczce; Mołczanow nie daleko brzegow Tanaro okrążył iedną półbrigadę; rzuciła ſię do rzeki, gdzie więcey 500 żołnierza utoneło, 78 poszło w niewolę. Wiele koni i ludu nieprzyiacielſkiego zgineło w przyległych błotach.

Xiąże Bagration dnia tego ſtawił ſię walecznie; bitwa o 9. zrana godzinie zaczęta, do nocy trwała; Francuzow padło 2500; w niewolę wzieliśmy 200; z Rossyan zabito 26, Officyera 1; ranionych ieſt 80. Zamiarem było nieprzyiacioł w 8. tyſięcy odebrać Tortonę. Poniosszy wielką klęſkę w Basſignano i Marengo, Francuzi odſtąpili nakoniec od Alexandryi, w liczbie nie więcey 10 tyſięcy, na Aſti do Coni, gdzie Moreau odebrał kilka tyſięcy poſiłkowego z Francyi żołnierza.

Główna armia gotową była attakować nieprzyiacioł pod Alexandrią; lecz trudna przeprawa za rzeki: Po, Orba, Bormida, i Tanaro, przymusiła nas udać ſię do Candyi. Tu idąc odebraliśmy rapport od Generała Rosenberg, że nieprzyiaciel opuścił twierdze Valenza i Casal, które zaraz woyſkiem naszym osadzono. Generał Wukaſsowich zaiął Verrue; Powało Szweykowſki Alexandrią; 1500. Francuzow zamkneło ſię w citadelli.

Armia poſtępuiąc daley lewym brzegiem *Po* rzeki, odebrała wesołą nowinę o poddaniu ſię Mediolańſkiey twierdzy. D. 14. Maja wieczorem uyrzeliśmy Turin. Wraz Margrabia Chaſteler bombardował przedmieście, i Generała Kommenderuiącego Fiorella do poddania ſię wezwał. Przyszła odpowiedź sprzeczna; ſtrzelali z miaſta Francuzi; lecz obywatele nam sprzyiali. Wukassowich z niemi wszedłszy w zmowę, za danym haſłem, wpuszczony zoſtał do murow; nieprzyiaciel uszedł do citadelli.

Tak więc Pan zaſtępow podał nam Turin miaſto, z 6 tyſiącami narodowey gwardyi. Ulice lud napełniał radośnie wołaiąc: niech żyie Paweł i Franciszek; miley tu nas przyięto niż w Mediolanie. Znaleziono 382. armat, 15. Możdzerzow, 20. tyſięcy ręczney broni, arsenał napełniony mnóſtwem niezliczonym różney ammunicyi. Z Generałem Fiorella umowę zawarto, ażeby odtąd Francuzi w citadelli zamknięci do miaſta nie ſtrzelali.

Wielki Xiąże Konſtantin znayduie ſię w naylepszym zdrowiu; oświadczył mnie łaſkę Waszey JMPERATORSKIEY MOSCI. *Polecam* Naywyższym względom Generała Wukaſsowich, i Xiążęcia Bagration; także Generała Miłoradowicza, Półkownikow: Denisow, Grekow, Ławrowa, Generała Xcia Gorczakowa, Majora Rozena. Siebie zaś ſkładam u nóg Waſzey JMPERATORSKIEY MOSCI.

Na rekomendacyą Feld Marszałka Suworowa: Xiąże Bagration otrzymał Order S. Alexandra Newſkiego. Wukaſsowich S. Anny I. Klaſsy. Miłoradowicz i Gorczakow, Półkownicy: Denisow, Grekow, Ławrow, Łomonosow; Podpółkownik Kaszczenkow; Majorowie: Rosen, Gagarin, Kalemin, Brauert, Jakowlew: Kapitani: Cziczagow, Strakow, Mołczanow, Krzyż kommandorſki S. Jana Jerozolimſkiego. Wielu innym Officerom dano w nadgrodę Order S. Anny. Żołnierzom którzy znaydowali ſię w bitwie po rublu, tym zaś którzy attakowali z Wielkim Xiążęciem Konſtantinem po dwa ruble.

z Wiedmia 13. Czerwca.

W rapportach Generała Hrabiego de Bellegarde czytamy, że Generał Haddick obiowszy kommendę nad brigadami Xiążęcia de Rohan, Strauch, i S. Julien pod Bellinzona zgromadzonemi, ruszył do Włoch maiąc wspierać czynności woyſka zprzymierzonego. Wódz Francuzki Loison ſtał pod Airolo i na górze S. Gotharda, zgromadzaiąc do ſiebie znaczne posiłki; attakowaliśmy nieprzyiacioł d. 28. Maja; bitwa długo trwała; ſzczęście ważyło ſię na obie ſtrony; lecz nakoniec gdy Xiąże de Rohan rzekę Ticino w pław przebył, Loison opuścić muſiał ſtanowiſko ſwoie.

Nazaiutrz powtórny attak z drugiey ſtrony góry S. Gotharda; Francuzkie woyſko natarczywości naszey wytrzymać nie mogąc, opuściło Urseren, i kilka innych mieysc prawie niedoſtępnych; gonione do Steig, pewnie musiałoby uciekać do Altorf, gdyby moſtow zrzucenie marszu naszego nie wſtrzymało. Strata woyſk Auſtryackich w obu potyczkach nie mała ieſt; nieprzyiacioł daleko więkſza; zagarneliśmy 530. jeńcow, między temi Officyerow 13.

z Londinu 11. Czerwca z Gazety Hamburgſkiey

D. 6. Miniſter ſtanu Dundas podał Jzbie niższey Parlamentu pismo Królewſkie, w którym ieſt wyrażono, że Monarcha z Jmperatorem Jmcią Całey Roſsyi zawarł umowę o wzaiemne subsidia na teraznieyszą woynę. 45 tyſięcy żołnierza Roſsyiſkiego dokazywać będzie przeciw nieprzyiacielowi powszechnemu; nawzaiem Król Jmć płacić będzie Jmperatorowi Jmci naprzod 225. tyſięcy FS; powtóre 75 tyſięcy FS. co mieſiąc; naoſtatek 35 tyſięcy FS. co mieſiąc po podpisanym pokoiu za wspólną umową zprzymierzencow. Spodziewa ſię Król Jmć. że Parlament dopomoże Monarsze swoiemu uſkutecznić ten traktat, iako też inny niedawno zawarty z Królową Jmcią Portugalſką; nie odmówi także posiłkow na podzwignienie z upadku Szwayсarſkich Cantonow, i uwolnienie całey Europy od jarzma RPtey Francuzkiey.

Tegoż dnia P. Dundas radził, z milicyi 200. tyſięcy wynoszącey, 20 tyſięcy, ludu przyłączyć do regularnego woyſka, dowodząc iż natym bespieczeńſtwo kraiowe nie ſtraci, ponieważ oprocz innych, liczemy dziś 150 tyſięcy zbroynych ochotnikow; regularne zas woyſko pożyteczniey ſłużyć może na nieprzyiacielſkich brzegach, od Texel aż do uyścia Tagu; zkąd wnoszą niektórzy że 20 tyſięcy żołnierza wkrótce poszlemy do Hollandyi; Stathuder Xiąże d' Orange ma ſię znaydować na tey wyprawie.

D. 7. Pierwszy Miniſter obszernie dowodził potrzebę ofiarowania ſubsidiow Imperatorowi Jmci. Bespieczeńſtwo nasze, rzekł P. Pitt, winniśmy nam ſamym; przedſiębiorąc wytępić ducha rewolucyinego, co tyle narodow zniszczył, pobudziliśmy Europę; każdy ſię dziś przekonywa, że nie ieſt rzecz niepodobna uwolnić od jarzma zawoiowane przez nieprzyiacioł Kraje, przywrócić równowagę polityczną, i zasłużyć na wdzięczność wszyſtkich Mocarſtw. A ieśli nad nadzieię, wſzyscy nas odſtąpią zprzymierzence raz drugi, ieszcze rospaczać nie trzeba; wielka Britanja ma siły ku obronie własney doſtateczne.

Imperator Jmć żąda miernych ſubsidiow; zamiar jego wielki ieſt, uwolnić Europę, od jarzma tyranii, irreligii, i ſzaleńſtwa. Od wſtąpienia na Tron, ten Monarcha ſprzyiał Angielſkiemu narodowi. Nigdy Europa ſpokoyną bydź nie może, póki trwać będą zasady rewolucyi Francuzkiey, tych gdy nieodmieni Direktoryat. traktować z nim nie można. Bo na cóżby ſię przydał pokoy rychły wprawdzie lecz nie pewny. Szukać nam trzeba, nietylko beśpieczeńſtwa, ale też nadgrody za woienne nakłady.

Nic tu nie mówię o przywróceniu Monarchii Francuzkiey; lecz przekonany ieſtem. że ponieważ dziſieyszy rząd nie ieſt ſprawiedliwym, słowu jego wierzyć nie podobno. Nie gabinetowym, lecz zbroynym opiniom zapowiadamy nie śmiertelną woynę; z temi walczyć nie przeſtanę, póki błędow dawnych żałuiąc nie umilkną. Nie[illegible]iey dziś uſiłować powinniśmy Anglicy, jak dawniey przodkowie nasi, gdy Ludwik 14. zamyślał o Monarchii powszechney.

Po tey mowie i wiel[illegible] innych, przyſtąpił P. Pitt do Intereſsow ſkarbowych. Na rok naſtępuiący Wielka Britania potrzebować będzie, jak tu ieſt wyrażono.

Na Flottę 12,250,000. FS. na armie lądowe 8,840,000. F. Na wydatki nadzwyczayne 2,500.000. Na artilleryą 1,570,000. Na rozmaite inne potrzeby 3,264,000. ſubsidia Roſsyi 825,000. słowem wydatek ogulny wynieſie 30,047,000. do którego rachunku nie wchodzą procenta od długow narodowych, na których opłatę ieſt ſtały i nieporuszony fundusz. Oprócz ſummy wzmiankowaney, pozwala ſię pierwszemu Miniſtrowi tego roku wydać wexlow ſkarbowych za 3. milliony FS.

Na zaſtąpienie tak ogromnego wydatku, nie wspominaiąc innych źrzódeł dochodu, zaciągnie ſię dług 15. millionow FS.

P. Wickham wyiechał do Szwaycarow, gdzie ma zaciągać wiele regimentow na żołd Angielſki. Goniec z Indyi Wschodniey przybyły potwierdził wiadomość, o bliſko naſtąpić maiącey woynie między naszemi osadami a Tippo Saibem. Woyſka Angielſkie gotuią ſię do przyszłey kampanii, Lord Mornigton z Callutta wyiechał do Madras. Generał Stewart ma ſtanąć na czele

armii zgromadzoney w Bombay; Korpusy ochotnikow ſpisuią; do Cananor artilleryą wysłano.

Lord S. Vincent z Gibraltaru miał wypłynąć do morza śrzodziemnego. Od Irlandzkich brzegow Admirał Gardner tamże udał ſię z 16. okrętami; za ich przybyciem, 51. liniowych Lord pod kommendą mieć będzie; powiadaią, że iuż zamknoł port Touloński. Admiralicya nieſkończenie ukontentowana ieſt z poſtępku Lorda Keith, który flottom nieprzyiacielſkim pod Cadix łączyć ſię nie dozwolił.

z Paryża 11. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Zgromadzenie prawodawcze nie odebrawszy ieszcze odpowiedzi od Direktorow na podane pytania, wydało odezwę do Narodu, w którey przyrzeka uroczyście, że odtąd kommiſsarze władzy wykonawczey, jak dotąd zwykli, wykraczać nie będą; że rząd położy tamę wszelakim zdzierſtwom, łupieztwu, i kradzieży, w domu i za granicą; że Miniſtrowie rachunek ścisły zdawać muszą; że w wydatkach publicznych wprowadzona będzie oszczędność; że na koniec Konſtitucya ma bydź zachowana ściśle, i nikt z Urzędnikow nie przeſtąpi prawa bezkarnie. Uſkutecznienie tych obietnic czasowi zoſtawmy.

Direktor Sieyes obrządkiem uroczyſtym zaczoł sprawować obowiązki do których ieſt powołany. Liſt od Officyera Włoſkiey armii 21 Maja pisany, donioſł iż Generał Moreau od przewyższaiących sił nieprzyiacielſkich zniewolony uſtępować do Coni, przedſięwzioł koniecznie złączyć ſię z Macdonaldem; chciał wprawdzie attakować zprzymierzeńcow w *Piemoncie*; lecz nie maiąc doſtateczney siły nic nie czynił. Jeśli prawda ieſt, że Moreau z Macdonaldem nie wiele więcey nad 40 tyſięcy żołnierza mieć będą, trudno ſię nam zwycięſtwa spodziewać.

Dziś w mieście rozeszła ſię pogłoſk że flotta z Toulonu wyszedłszy pod żagle pomyślnym wiatrem zawineła do Liworno, i 16 tyſięcy żołnierza na ląd wysadziła; gdyby tak było, Macdonald odebrawszy poſiłek mógłby attakować nieprzyiacioł pod Parmą; lecz wiadomość koniecznie potwierdzenia potrzebuie. Cożkolwiek ieſt kładniemy tu wszyſtkie rapporta partikularne, iakie tylko ze Włoch nadeszły.

z Florencyi piszą, że d. 23 Maja Macdonald przybył do pomienioney ſtolicy; woyſko iego d. 27 ruszyło ku górom Appeninu, zoſtawiwszy na ſtrzeżenie Toskanii diwizyą Rusca. Jeżeli Victor od Generała Moreau wyſłany ku Parmie przez kray Genueńſki, z Macdonaldem złączyć ſię potrafi, ten do 40 tyſięcy żołnierza liczyć będzie w obozie swoim.

z Nice d. 31 Maia donoszą; że Generał Moreau diwizyą Victor 7 tyſięcy żołnierza wynoszącą poſłał z roſkazem, ażeby ſię przyłączyła do armii Neapolitańſkiey. Z Toulonu czekano 6. tyſięcznego poſiłku. Odebrawszy miaſta Carmagnole i Mondovi w Piemoncie, insurgentom kontribucyą nakazano. z Grenoble ciągną nowo zaciężne woyſka do Włoch. Generał Miller udał ſię do Briançon. Montrichard przez Macdonalda wzmocniony, powrócił w okolice Bononii.

Generał Buonaparte doświadczywszy niespodziewanego odporu pod Akrą, uſtępować muſiał; lecz w krótce do miaſta powrócił, znalazł Baszow Jerozolimy i Damaszku cieszących ſię odnieſionym zwycięztwem, woyſka ich w pień wycioł, razem z Angſikami, i Akrę obioł. Ta wiadomość znayduie ſię wprawdzie w tuteyszych pismach od dni kilku, lecz nie ieſt urzędową; słychać że ſtatek z rapportami przysłany, w Toulonie odprawuie kwarantanę.

Miniſter woienny Milet Mureau, wydał niedawno roskazy do Generałow i kommendantow twierdz naszych, zalecaiąc, ażeby ſię ſposobili do obrony. ieśli nieprzyiaciel wtargnie do Kraiu Francuzkiego. Przypomina Miniſter, że dawne uſtawy, mianowicie zaś prawo R. 1792. zabrania Kommendantom poddawać twierdzę, nie wytrzymawszy w niey ſzturmu, po utraceniu iuż fortifikacyi zewnętrznych. Ten liſt Miniſtra woiennego dowodem ieſt oczewiſtym, w jak ſmntnym ſtanie są dziś armie Francuzkie.

Generał en chef Maſsena utrzymuie ſię ieszcze w kraiu Szwaycarſkim, chociaż wschodnie onego Prowincye zawoiował Arcy Xiąże Karol. W rapporcie ſwoim d. 4. z Zurich donioſł, że tegoż dnia w okopach attakowany, odparł nieprzyiacioł; bitwa nad inne zacięta i krwawa była z obu ſtron; Auſtryakow poległych 2. tyſiące; jeńcow 1200 Arcy Xiąże Karol ſam woyſko do ſprawy prowadził. Z naszey ſtrony Generał Oudinot raniony; Szef brigady Bonnet w nadgrodę męſtwa na poboiowiſku ogłoszony Generałem.

Maſsena widząc że niepodobna ieſt utrzymać ſtanowiſko pod Zurich, zwłaszcza gdy nieprzyiaciel nowe coraz odbierał poſiłki, poſtanowił obrać mocnieysze na górach Albis zwanych, opieraiąc lewe ſkrzydło armii o Ren rzekę, prawe zaś o Zug jezioro. Jakoż w rapporcie d. 6. czytamy, że woyſka Francuzkie iuż na górach Albis ſtaneły.

Generał Cherin Szef ſztabu Maſseny, umarł z ran odniesionych. Na mieysce ubitych lub ranionych Wodzow, Maſsena przyzwał do siebie z Strasburga Generałow: Klein i Legrand. Laborde kommenderować będzie woyſkiem w okolicach Kehl, Manheimu, i w Szwabii. Generał Joubert od kilku dni znayduie ſię w naszey ſtolicy.

Nro 79.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 4. LIPCA ROKU 1797. WE WTOREK

z Neuwied 9. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Los przyſzły wielu narodow, pokóy powſzechny, warunki onego przedugodne i oſtateczne, ſą zamknięte niby w twierdzy niedoſtępney; ukrywa ią przed okiem ciekawym mgła ciemna i gruba; chce ią przebić nie ieden, chce rozpędzić niecierpliwy; nikt przecie nie może ſię z tym pochlubić, że dokazał; dzieło trudne; zamyſł zuchwały. To tylko można powiedzieć, że ieſt dziś na lądzie pokóy; czy będzie iutro, i iaki, ſame o tym wiedzą gabinety. Stoią i ſtać ieſzcze będą woyſka *Francuzkie* nad *Renem* i *Cesarſkie*; we *Włoszech* usuwa ſię od kraiow dziedzicznych *Buonaparte*; *Auſtryacy* na *Włoſkich* granicach ſtaneli; poſtępuie *Arcy Xże Karol* ku *Frankonii i Czechom*; ruſzenie *Węgrow* poſpolite utrzymuie ſię, pomnaża ćwiczy: mówią piſma *Auſtryackie* iż część onego przeydzie do *Szląſka i Morawii*; Armia *Sambry i Mozy* ku *Haſſyi* zaczyna ſię gwałtownie zgromadzać: wiele artylleryi z *Coblence* do *Dillenburg* przeprowadzono. Daley inne Republikanow kolumny zciągaią na *Elberfeld* ku wzgurzom. Tu pole nowym i ciekawym domyſłom.

Rzecz pewna, iż warunki przedugodne bydź muſzą tego rodzaiu, iż *Auſtrya z Francyą* rownie lękać ſię muſzą iakiego odporu i przeciwienia ſię innych mocarſtw: a choćby naywięcey koſztowało orężem pragną do ſkutku przywieść układy ſwoie. Nie byłoby więc nic dziwnego, gdyby po iedney druga naſtąpiła woyna: tu potrzeba ſzczegulniey uważać, iż *Anglia* wſzelkich ſprężyn poruſza, chcąc iedno z Mocarſtw lądowych przeciwko *Francuzom* poruſzyć. *P. Hammond z Drezna* iak mówią, tym celem poiedzie do *Berlina*. Warunki pokoiu niedawno podpisane ſą takie, że ich ieſzcze rozgłaſzać nie mogą obie ſtrony: w *Wiedniu i Paryżu* dawno ratifikowane: traktat oſtateczny może iuż podpisany w *Montebello*: przygotowania iednak woienne nie uſtaią: ſili ſię teraz naybardziey polityka w zaciſzy: biegaią rozmaite wieści: tyle zaś ieſt onych, że wſzyſtkich powtarzać nie można. Dym ſię ukazuie: muſi bydź ogień w iſkierce, a to natężenie długo trwać nie może. Nadzieia pokoiu powſzechnego w *Anglii*.

z Altony 18. Czerwca z Gazety Berlinſkiey.

Podróżni z *Londinu* przybyli potwierdzaią wiadomość, którąśmy niedawno odebrali, iż zbuntowani na flottach *Angielſkich* maytkowie, do pierwſzey zwróceni ſą karności i poſłuſzeńſtwa. Dowodzca rozruchow *Parker* zchronił ſię przecie; dzieſiąciu zaś *Delegowanych* ſami rokoſzanie wydali rządowi na karę zaſłużoną. To ſię ſtać miało d. 12. Czekamy potwierdzenia. W *Hamburgu* d. 16. podobną odebrano wiadomość: flotta w *Scherness* zdała ſię na łaſkę Królewſką, naczelnikow ſpiſku wydała: Monarcha nawzaiem ogłoſił *pardon* powſzechny: wſzelkie zamieſzania iuż uſtały. Lepiey gdyby o nich nic nigdy w *Europie* nie ſłyſzano; powołanym rycerzom do bronienia Oyczyzny, w ten czas gdy iey nieprzyiaciel zawzięty zupełnym groził zniſzczeniem, nie przyſtało zapewne gorſzyć poſtronnych i domowych nic nie znaczącym powſtaniem: groza pomyślić, że dla tak błahey przyczyny, iaką było podwyżſzenie żołdu i żywności, podział zdobyczy &c. wſławieni zwycięztwem nad *Francuzami*, *Hiszpanami i Hollendrami* maytkowie *W. Brytannii*, przez niepoięte zaślepienie czy zapęd złośliwy, gotowemi bydź ſię oświadczali zoſtawić kray bez obrony, przeyść do nieprzyiacioł, zatrząść Królеſtwem. &c. i założyć Rzpltę pod nieſłychanym dotąd nazwiſkiem: *pływaiącey*.

z Dwóch Moſtow 6 Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Generał *S. Cyr* uwiadomiony, iż adminiſtracye od Generała *en Chef Hoche* uſtanowione w kraiach podbitych, zaczeły wydawać liczne roſkazy i zalecenia do Prowincyi przez Armią *Renu i Mozelli* zaiętych, co ſię w brew przeciwi woli Generała *en Chef Moreau* dawniey wyraźnie oświadczony, oſtrzegł wſzyſtkich mieſzkańcow, ażeby odtąd pomienionych roſkazow nie ſłuchali, nie płacili kontribucyi i rekwizycyi: w przeciwnym razie zdarzeniu ſami ſiebie winować muſzą, ieśli iedne zaspokoiwſzy, nakazane od Generała *Moreau* podatki ſkładać na mieyscach wyznaczonych będą przymuſzonemi. Jeſt w tym pozorna niby ſprzeczność między dwóch armii Wodzami. Rozwiąże onę liſt Direktora *Rewbell* do iednego z przyiacioł w *Niemczech*, w

którym wyraża, iż *Moguncya, Spira, Worms* &c. Dekretem Konwencyi r. 1793. wcielone do *Rzpltey Francuzkiey*, przy niey teraz zostaną: inne zaś miasta i kraje, *Trewir*, Coblence, *Bonn*, Colonia, &c. Rzeszy Niemieckiey będą przywrócone. Ostatnie wycięczaią zwycięzcy, iako iuż nie swoie. W pierwszych Generał *Moreau* ścisłą zachowuie karność i porządek naylepszy.

z Ratisbony 15. Czerwca z Gazety Bareytskiey.

Baron de Hügel Minister Pełnomocny *Cesarza Jmci* odebrał urzędową wiadomość, że pokóy między iego *Monarchą* iako Królem *Węgierskim i Czeskim* a *Rzpltą Francuzką* ostatecznie podpisany został. Doniosł o tak ważnym zdarzeniu *Stanom Rzeszy Niemieckiey* na Seym zgromadzonym, przydaiąc, iż Monarcha iego zatrudnić się teraz raczy wyjednaniem pokoiu u nieprzyiaciela dla całego *Imperium*.

z Frankfortu 14. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Park cięźkiey artilleryi, który dawniey *Francuzi* przeprowadzić zamyslali na brzeg *Renu* lewy, poszedł teraz ku *Butzbach*, *i Giessen*. *Z Coblence* także armaty, moźdźerze i ammunicya przeznaczona w Kwietniu do oblężenia *Ehrenbreitsteinu*, na brzeg prawy przeprowadzoną została. 700. artillerzystow przez *Neuwied do Dillenburg* pomaszerowało. tamże poszło 4. tyś. woyska, naywięcey kawaleryi. Generał *en Chef Hoche* wczora wieczorem przybył do główney kwatery w *Friedbergu*; mówią o wielkim poruszeniu maiącym wkrótce nastąpić w armii *Sambry i Mozy*: Kommenderuiący odebrał temi dniami ostateczne roskazy od Direktoryatu Wykonawczego.

z Bruxelli 9. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Niepodobna jest opisać z jak nadzwyczaynym radości czuciem lud *Belgicki* przyioł wiadomość niespodzianą, o podanych Direktoryatowi śrzodkach do ugody powszechney przez *Lorda Grenville Ministra Angielskiego*: maiąc nadzieię, iż *W. Britannia* przy traktowaniu o pokoy *w Europie* nie zapomni jak dla niey użyteczne było panowanie u nas *Austryackiego Domu* od 3 z górą wiekow. Trudno jednak nie widzieć iż mylą się *Belgowie*, gdy obiecuią sobie odmianę losow dzisieyszych. Przekonani są, iż odmienić warunkow przedugodnych nie podobna, lecz w naysroższych nieszczęściach nigdy nie odstępuie człowieka nadzieia, choć często mylna.

Kupcy cudzoziemscy zakupuią teraz nayśpieszniey magazyny w *Anvers* nad brzegiem *Escaut* wystawione w 16. wieku, gdy miasto pomien one w handlu i dostatkach innym w *Niderlandzie* przodkowało, przed powstaniem *Amsterdamu*, i zatamowaniem na rzece spławney przez *Hollendrow* zazdrośnych żeglugi. Dziś handlu nie ma w *Antwerpii*: pokóy spodziewany, związki teraznieysze *Batawow z Francuzami*, tych przemoc, wszystkie uprzątną trudności. Od dni kilku nieustannie przechodzi przez miasto nasze artillerya z Departamentow północnych ku *Renowi*. Regimenta które od armii *Sambry i Mozy* oderwane do nas przybyć miały, dotąd są oczekiwane.

Ze *Włoch* donoszą, iż 24. Maia między Generałem *Buonaparte i Margrabią de Gallo* zaszły ważne umowy stosowne do pokoiu powszechnego: o którego podpisaniu kuryerowie *Wiedeńscy* wiadomość przywiezli. Kwatera Generała *Werneck* idzie do *Würtzburga, nad Niddą* słabe zostawiono pikiety. *Moguncyą* w żywność opatrzono. Woysk *Austryackich* bardzo wiele się zgromadza między *Iller*, *Dunaiem* i rzeką *Lech*, 25 tyś. z *Tirolu* ciągnie do *Ingolstadt*. *Xże de Condé* przybył do Główney kwatery *Arcy Xcia Karola* w *Schwezingen*; jego zaś część korpusu znayduie się w *Meberlingen* nad jeziorem *Constancyeńskim* z kąd do *Ulm i Auszpurga* wkrótce będzie przeniesioną. *Xże de Berry* jest przy niey; *Xże d' Angouleme* za dni kilka spodziewany.

z Pragi 16. Czerwca z Gazety Lipskiey.

Dnia wczorayszego Arcy Xiążęta i Arcy Xiężniczki po dwu miesięcznym u nas mieszkaniu do *Wiednia* wyiechali.

z Presburga 6. Czerwca z Gazety Bareytskiey

Pospolite ruszenie *Królestwa Węgierskiego* składa się teraz według naydokładnieyszego rachunku, ze stu sześciu tyś. 4. ludzi: w tey liczbie wielu jest szlachty pięknie ubraney, w manewrach, ile czasu krótkość dozwoliła ćwiczoney doskonale 16. tyś. stoi dawno już obozem pod *Kórmend*; formuiąc kordon na granicy *Austryackiey*: 22. tyś. z artilleryą polową i ammunicyami, rusza do *Morawii* 46. tyś. czeka na rozkazy ostateczne *Cesarza*, w zupełney gotowości: reszta się uzbraia. *Szefem* całey insurrekcyi jest *Arcy Xże Józef Palatinus*. Dzieli się ona na 4. kolumny, każda pod przewodnictwem i zarządzeniem Generała Lieutnanta w *Węgrzech* rodowitego; ci są: *Xże Esterhazy, Graf Palfy, Almasy; i Moszaros*. Magnaci Królestwa całego i znacznieysi obywatele, przyieli stopnie Rotmistrzow na obronę *Króla i Oyczyzny*, jeśli tego potrzebować będą.

z Berlina 20. Czerwca z Gazety Berlińskiey.

Zawczora po obiedzie *Król Jmść* dawał prywatną audyencyą w zamku *Charlottemburg* Ambassadorowi *Porty Ottomańskiey*: ten imieniem *Sułtana* ofiarował Monarsze rozmaite podarunki; nayznacznieysze są: konie *Arabskie* i bogate materye. *Król Jmść* lepiey się teraz ma na zdrowiu, mówią iż wkrótce wyiedzie do wod *Pyrmontskich*.

Nro 79.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

z Wilna V. S. 21. Czerwca N. S. 2. Lipca 1799. we Srzode.

z Lausanny 31. Maja z Gazety Frankfortſkiey.

Wedlng rapportow teraz odebranych z krain Valais, woyſka Francuzkie szturmem weszły do Loesch d. 28. po długiey bitwie z insurgentami, ktorzy tu ſtracili wiele ludu, 6. chorągwi, armat 10, i bagaże. Przywrociwszy do czasu przynaymniey spokoyność, Generał Xintrailles ruszył ku Włoſkim granicom, gdzie ma ſię przyłączyć do armii Generała Moreau.

z Liege 1. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

W okolicach naszych pewnie oboz dla woyſk Francuzkich wytknięty będzie. Już rozmaite regimenta przybywaią do miaſta; połbrigad i połkow konnych mamy kilka w mieście lub w bliſkości onego.

z Philadelfii 20. Kwietnia z Gazety Frankfortſkiey.

Summa w przeszłym roku wydana ze ſkarbu Stanow Ameryki Ziednoczoney na uzbroienie flotty, utrzymanie okrętow i ludu morſkiego, wynosiła 3. milliony 400. tyſięcy piaſtrow; nie na tym koniec; trzeba ieszcze milliona iednego na zupełne teyże flotty wygotowanie, według woli Kongreſsu; a nadto million 500 tyſięcy piaſtrow na departament morſki, licząc budowlę 6. okrętow nowych z ktorych każdy 74. działa mieć będzie.

Tak wielkie wydatki nie są przykre narodowi naszemu; niczym są w porownaniu z zyſkiem, iaki ma dziś handel od korsarzow Francuzkich beśpieczny. Gdy iuż cała R. Ptey flotta będzie w zupełney gotowości, liczba ſtatkow wyniesie 365. dział na nich 2720; koſzt ogulny na rok 3 milliony 700. tyſięcy piaſtrow; ludu morſkiego na okrętach liczba nie wiadoma.

z Jamaiki 3. Kwietnia z Gazety Frankfortſkiey.

Połkownik Harcourt wyiechał do S. Domingo, maiąc imieniem narodu Angielſkiego z generałem Touſsaint zawierać traktat handlowy. Wielki zyſk obiecuią sobie nasi obywatele z kommunikacyi między Jamaiką i pomienioną wyspą. Cukru i kawy tam ieſt obfitość wielka, cena bardzo niſka dla trudności, iakiey dotąd mieszkańce doznawali w sprzedaniu swoich produktow.

Generałowie Touſsaint i Rigaud nie żyią w zgodzie i iedności. Pierwszy protektorem ieſt Anglikow; emigrantow zprowadza do kraiu; Rigaud zaś nieprzyiacielem ieſt otwartym iednych i drugich, nieprzyimuiąc żadnego do tych powiatow, w ktorych uznaią władzę iego.

z Hagi 8. Czerwca z Gazety Hamburgſkiey.

Już więc dokończone są elekcye nowych reprezentantow w kraiu naszym; naywięcey obrano takich, ktorzy iawnie są przywiązani do ſtrony przez oſtatnie rewolucye poniżoney. Od kilku dni zaczeła ſię piąta przez aukcyą przedaż ruchomości Stadhudera Xcia d' Orange; część większą pięknieyszych obrazow, &c. zachowano do rozrządzenia dalszego, iak dawniey bibliotekę, ktora dziś nazywa ſię narodową.

z Roveredo 5. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Diwizya Generała Klenau, ktora ieſt lewym ſkrzydłem armii na Macdonalda przeznaczoney, zmierza do Toſkanii; gdziekolwiek przyidzie, przyimuią Auſtryackiego Wodza mieszkańce z nayżywszą radością, wydaiąc w moc jego municypalnych urzędnikow, i krajowych Jakobinow. Z okolic Weneckich na wzmocnienie pomienioney diwizyi wysłano regimenta konne Wurtemberg i Modena. Generał Otto ſtoi na czele prawego ſkrzydła armii; Kray kommenderuie w centrum pod Mantuą.

z Schaffhausen 8 Czerwca z Gazety Hamburgſkiey.

W kraiu naszym zaciągaią wiele regimentow Szwaycarſkich na żołd Angielſki. Do Conſtancyi zaprowadzone w nie-

wolę wziętych obywatelow miasta i Cantonu Zurich, ktorzy w woysku Francuzkim mężnie walczyli. Arcy Xiąże Karol do strzelcow Voralbergu list pisał, wychwalaiąc ich waleczność Drożyzna w kraiu naszym nadzwyczayna; funt chleba kosztuie teraz od 16 do 20 graycerow; na wielu mieyscach siana i owsa nic nie ma. Francuzkie woyska ustępuiąc z Zurich ku Bazilei, wszystkiego sobie dozwoliły. Słychać że Generał Nauendorf tylną ich straż poraził pod Bade, i wiele zabrał bagażow.

Od brzegow Menu 10. *Czerwca z Gazety Hamburgskiey.*

Francuzi artilleryą z Manheimu przeprowadzili na brzeg lewy Renu. Twierdze pomienionego miasta iuż prawie są zupełnie zburzone. D. 4. 1800 republikantow maiąc 4 działa, z Kehl poszło do Renchen, podobno w zamiarze uderzenia na zbuntowanych wieśnikow. Powiadaią że Generał Bernadotte wkrotce mieć będzie główną kommendę nad Renem; to pewna, iż armia Francuzka w tych stronach pomnaża się codziennie. Generał Lefevre, iak słychać z Paryża do Włoch poiechał.

Krol Jmć Pruski z Krolową Jmścią d. 8 przybyli do Cassel; Xiąże Brunswicki d. 6 z Minden powrocił do swoiey stolicy z Munich wiadomość odbieramy, że Elektor Bawarski urlopowanym żołnierzom d. 1 powracać do chorągwi rozk[illegible]; wnoszą ztąd niektorzy, że da contingens 10 tysieczny Cesarzowi Jmci. To pewna, iż przez kray Bawarski do Szwabii i Szwaycarow ciągną nie ustannie woyska Austryackie.

z S. Gall 8 *Czerwca z Gazety Frankfortskiey.*

Austryackie woyska d. 6 po południu do Zurich wkroczyły. Bitwa d. 4 gdy Arcy Xiąże Karol Francuzow rugować usiłował z obronnego pod miastem stanowiska od godziny z rana 6 trwała do 10 wnocy. Generał Wallis w nogę postrzelony, zanieść się kazał do Constancyi. Hotze w ramie odniosłszy ranę, walczyć nie przestał. Generałowie Kerpen i Hiller także są ranieni.

Od granic Szwabskich 9. *Czerwa z Gazety Hamburgskiey.*

Głowna Kwatera armii Szwaycarsko Francuzkiey do Arau przeniesioną została; obywatele republikantom przychylni, opuszczaiąc siedliska swoie, zbiegli się do obozu, Generał Lecourbe ustąpił z Cantonu Zug, i złączył się z Masseną. 4. tysiące Francuzow pod Generałem Ferino z Bazilei posłano do Lorrach i Brisach; dla attakowania w tych stronach Austryakow. Urzędnik przedtym Cantonu Berneńskiego, weteran Steiger, zgromadziwszy Deputatow z tych przynaymniey Cantonow, gdzie iuż niema woysk Francuzkich, ma z niemi przywracać dawną Konstitucyą, prawa i rząd narodu Szwaycarskiego.

z Ratisbony 9. *Czerwca z Gazety Hamburgskiey.*

Chociaż inkwizycye rozpoczęte względem przypadku pod Rastadem zdarzonego, ieszcze się nie ukończyły, a rząd nic o tym nie rzekł do dziś dnia, mowią iednak, że Huzarowie Cesarscy nie są winnemi dopełnionego na Posłach Francuzkich morderstwa, owszem na mieysce przybywszy, ocalić potrafili osoby do legacyi należące.

D O N I E S I E N I E.

Obiawił w policyi Wileńskiey Staro Zakonny Faybysz Szmoyłowicz Obywatel Wileński, że d. V. S. 19. N. S. 30. Junii 1799. Ru zgubił Kartę po Hebraysku pisaną na Złł: Poll: 2408. gr: 15. Z podpisem żydowki Sorki Neachowny; zaś termin do opłacenia napisano na dniu V. S. 12. N. S. 23. Junii 1799. Ru. O ktorey Szkodzie uprasza aby było przez Gazety Ogłoszono, i Jesliby kto takową kartę znalazł, ma się do policyi Wilen: udać, gdzie odbierze zupełną nadgrodę. Ru 1799. Miesiąca Junii V. S. 20. N. S. Julii 1. dnia.

W teraźnieyszym Miesiącu zaczyna się Kwartalna prenumerata Kuryera Litewskiego; wydaie się we Srzodę i Sobotę po południu o trzeciey.